

4. Як ефективно боротися з незаконною торгівлею вогнепальною зброєю. *Консультативна місія Європейського Союзу в Україні*. URL : <https://www.euam-ukraine.eu/ua/news/how-to-combat-firearms-trafficking-effectively/>.
5. У МВС відбулася міжвідомча нарада з питань реалізації Стратегії боротьби з організованою злочинністю. *Міністерство внутрішніх справ України*. URL : <https://mvs.gov.ua/news/u-mvs-vidbulasia-mizvidomcha-narada-z-pitan-realizaciyi-strategiyi-borotbi-z-organizovanoiu-zlochinnistiu>.
6. Наркотична ситуація в Україні (за даними 2023 року). Звіт 2024. Центр громадського здоров'я, 2024. 127 с. URL : <https://surl.li/ifoqeq>.
7. Про результати боротьби з організованими групами та злочинними організаціями. *Офіс Генерального прокурора*. URL : <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-rezultati-borotbi-z-organizovanimi-grupami-ta-zlochinnimi-organizacijami-2>.
8. Оцінка загроз серйозної та/або організованої злочинності (звіт про результати оцінювання загроз серйозної та/або організованої злочинності – SOCTA Україна). 2019-2022. 118 с. URL : <https://mvs.gov.ua/upload/1/8/5/3/8/2/socta.pdf>.
9. Вимушена міграція і війна в Україні (24 березня – 10 червня 2022). *Cedos*. URL : <https://cedos.org.ua/researches/vymushena-migracija-i-vijna-v-ukrayini-24-bereznja-10-chervnya-2022/>.

Віталій ТЕЛІЧУК

професор кафедри
оперативно-розшукової діяльності
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна),
кандидат юридичних наук, доцент,
старший науковий співробітник
<https://orcid.org/0000-0002-0372-6515>

**ДО ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ
ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ
ЯК СКЛАДОВОЇ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ**

В умовах повномасштабної війни рф проти України питання забезпечення громадської безпеки набуло нового змісту та актуальності. Протистояння серйозним викликам війни потребує від правоохоронних органів додаткових методів і засобів протидії злочинності [1]. Підтримуємо думку О. Кобзаря, що одним із найважливіших завдань держави донині залишається розбудова ефективної правоохоронної системи, суб'єкти якої наділені повноваженнями застосування легітимного примусу при охороні суспільного блага та протидії існуючим загрозам (небезпекам). «Поліцейська діяльність» є однією з основоположних категорій у поліцейському праві, яка, власне, і уособлює ті складові, що направлені на реалізацію мети сучасної держави в правоохоронній сфері життєдіяльності суспільства [2]. Також вважаємо, що важливим сучасним завданням правової науки, нормотворчості та правоохоронної діяльності є створення гарантій збалансованого співвідношення інтересів особи й держави в боротьбі зі злочинністю [3]. Від тих прав і повноважень, якими законодавець наділяє правоохоронні органи, значною мірою залежить ефективність боротьби зі злочинністю. Однією із головних ланок загального механізму боротьби зі злочинністю, захисту від неї громадян, інтересів суспільства і держави є оперативно-розшукова діяльність. Вся процесуальна діяльність правоохоронних і судових органів у сфері кримінального судочинства, незалежно від їхніх безпосередніх завдань, спрямована на всебічне, повне та об'єктивне дослідження обставин події [4].

Слушним є твердження О. Кобзаря, що сутність правоохоронної діяльності визначається її метою, яка полягає в:

- охороні прав і свобод людини та громадянина, громадського порядку;
- забезпеченні громадської безпеки;
- підтриманні правопорядку;
- втіленні в життя принципу верховенства права.

Ця мета досягається при реалізації завдань і функцій, що покладуються суспільством і державою на цей вид діяльності. До завдань правоохоронної діяльності

відносять такі:

- попередження порушень вимог норм права, запобігання протиправним посяганням на безпеку людини;
- виявлення та припинення правопорушень і зловживань правом;
- у випадках скоєння злочинів та інших правопорушень – їх оперативне розкриття, встановлення винних та притягнення останніх до юридичної відповідальності;
- недопущення необґрунтованих обвинувачень невинних;
- нагляд за процесом правозастосування;
- неупереджене примусове виконання рішень, передбачених законом;
- юридична допомога громадянам [5].

Оперативно-розшукову діяльність зазвичай розглядають як комплекс певних заходів, спрямованих на протидію злочинності та попередження протиправної суспільно небезпечної діяльності окремої особи або кола осіб, які мають на меті здійснити посягання на охоронювані кримінальним законом суспільні відносини, цінності і блага. З огляду на структурно-функціональний аспект ОРД варто зауважити, що значущою її складовою є оперативна тактика, знання якої є найважливішим для осіб, уповноважених на здійснення ОРД, у межах як оперативно-розшукової справи, так і кримінального провадження [2]. Слід погодитися з А. Антіповим, В. Телійчуком, С. Пеньковим та В. Шендриком, що, зокрема, з метою формування системи виявлення оперативно-розшукової інформації в мережі Інтернет слід постійно здійснювати комплекс операцій, спрямований на моніторинг інтернет-ресурсів, основними напрямками здійснення якого є отримання значних обсягів потрібної інформації. Для ефективної протидії кримінальним правопорушенням оперативні працівники повинні знати ті аспекти злочинної діяльності, інформація про які необхідна для визначення науково обґрунтованих і ефективних заходів організації, тактики застосування оперативно-розшукових сил, засобів та заходів у процесі здійснення оперативно-розшукової протидії кримінальним правопорушенням [6].

На нашу думку, слушним є твердження авторів, що в умовах воєнного часу виникає чимало факторів, що сприяють розвитку злочинності загальнокримінальної спрямованості:

- ускладнення можливості належного контролю за особами, звільненими з місць позбавлення волі, тими, що були раніше засуджені за вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів;
- значна кількість покинутого житла;
- відсутність освітлення в деяких населених пунктах внаслідок ворожих обстрілів;
- безробіття, низький рівень матеріального забезпечення тощо.

Тому протидія злочинності в регіонах є одним із обов'язкових заходів, спрямованих на забезпечення громадської безпеки, а також становить складову правоохоронної функції держави [1]. Враховуючи те, що оперативно-розшукова стратегія є складовою державної стратегії протидії злочинності загалом, оперативно-розшукове запобігання злочинам слід розглядати як складову запобіжної діяльності держави [7]. Поділяємо позицію вчених, що запобігання злочинам (особливо в умовах війни) має являти собою цілеспрямований комплексний процес, який здійснюється не тільки правоохоронними органами, а й всіма державними органами, господарськими і громадськими організаціями, а також громадськими формуваннями та окремими громадянами. Суттєвому збагаченню кримінологічних знань про злочинність в умовах воєнного стану може сприяти:

- узагальнення сучасного зарубіжного й вітчизняного досвіду з кримінології та суміжних наук щодо особливостей функціонування територіально-просторових систем в умовах воєнного стану та їхнього впливу на злочинність;
- розробка практично-орієнтованої методики аналізу злочинності в умовах воєнного стану;
- удосконалення понятійного апарату щодо основних кримінологічних термінів і понять, які найбільш точно й виважено відображають якості та ознаки злочинності в умовах воєнного стану, процесів, що її обумовлюють, перешкоджають або пов'язані з нею тощо;
- отримання комплексної, узагальненої інформації про зміни в кількісних та якісних показниках злочинності у країні в умовах воєнного стану;
- розкриття системних закономірностей функціонування загальної злочинності та окремих її видів (насиленницької, корисливої, рецидивної, службової, злочинності неповнолітніх тощо) в умовах воєнного стану;
- систематизація інформації про рівні кримінальної враженості територій країни в

умовах воєнного стану;

- виявлення географії віктимологічних ризиків в умовах воєнного стану;
- групування регіонів за рівнем кримінальної враженості територій [8].

Оперативно-розшукова діяльність як вид діяльності держави регламентується законодавством України, що також визначає права і обов'язки суб'єктів, які здійснюють ОРД і контролюють цю діяльність. Отже, функції оперативних підрозділів зумовлені здебільшого тими повноваженнями, які покладено на них законодавцем. При цьому визначальними для діяльності оперативних підрозділів мають бути норми Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність». Це є цілком природним, оскільки оперативні підрозділи правоохоронних органів і є суб'єктами оперативно-розшукової діяльності [4].

1. Кондратюк А. В., Дерій О. В., Костенко Р. С. Правоохоронна діяльність в умовах сучасної практики. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 1. С. 524-526. URL : http://www.lsej.org.ua/1_2024/125.pdf.

2. Кобзар О. Ф. Поліцейська діяльність в Україні: адміністративно-правовий аспект: монографія. Харків ; Дніпропетровськ : Панов, 2015. 316 с.

3. Телійчук В. Г. Способи вчинення злочинів у сфері використання електронно-обчислюваних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку та заходи протидії. *Держава та регіони. Серія : Право*. 2014. № 2. С. 31-37.

4. Телійчук В., Клешня В. Оперативні підрозділи як суб'єкти правоохоронної діяльності: проблеми правового регулювання. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти*: матер. V Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 12 березня 2021 р.). Дніпро : ДДУВС, 2021. С. 327-329.

5. Кобзар О. Ф. Правоохоронна діяльність: теоретико-правовий аналіз. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2017. № 3. С. 8-15.

6. Телійчук В. Г., Антіпов А. Д. Оперативно-розшукова протидія розповсюдженню наркотичних засобів через мережу Інтернет: деякі особливості використання джерел інформації. *Наука і техніка сьогодні. Серія «Право»*. 2022. № 5 (5). С. 460-476.

7. Телійчук В. Г. Оперативно-розшукове запобігання розбійним нападам. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2015. № 1. С. 435-441.

8. Швець Д. В., Семенишин М. О. Поліцейська юрисдикція в умовах воєнного стану: монографія. Одеса : ВД «Гельветика», 2022. 552 с.

Едуард КОПИЛОВ

викладач кафедри
оперативно-розшукової діяльності
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

<https://orcid.org/0000-0001-8226-5405>

ПРОКУРОРСЬКИЙ НАГЛЯД ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ЗАКОНІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ

Забезпечення національної безпеки є пріоритетним завданням держави, реалізація якого неможлива без ефективного прокурорського нагляду за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності (далі – ОРД). Оперативно-розшукові заходи відіграють ключову роль у протидії злочинності, зокрема тероризму, організованій злочинності, корупції та іншим загрозам правопорядку. Проте їх проведення потребує суворого дотримання правових норм, що гарантують баланс між забезпеченням державних інтересів та захистом прав і свобод громадян. Прокурорський нагляд у цій сфері має на меті запобігання зловживанням з боку правоохоронних органів, забезпечення законності оперативно-розшукових заходів, а також дотримання принципів правової визначеності та пропорційності втручання в особисте життя громадян. Водночас організаційні аспекти